

20. august 2014

Respons på PREMISS: KULTUR - Regional kulturplan for Hordaland 2015-2015**Innsendt av Anthea Buys, Leder, Hordaland kunstsenter,
og Maia Urstad, Styreleder, Hordaland kunstsenter**

Det er med stor interesse vi leser PREMISS: KULTUR – Regional kulturplan for Hordaland 2015-2025. Planen presenterer et omfattende bakteppe (kapitlene 1-4) for Fylkets innsatsområder (Kapittel 5). Utover de punktene vi direkte går inn på i dette brevet ønsker vi å støtte denne planen i sin helhet, og ser det som en positiv utvikling av Fylkets støtte til et variert og levende kulturfelt.

Vi merker oss at planen tar organisasjon av kulturlivet og samspill mellom institusjon og enkeltmenneske – både utøver og publikum – på alvor. Vi merker oss også en vektlegging av samarbeid på tvers av sektorer og geografiske grenser. Vi ser positivt på at Hordaland kunstsenter nevnes som en viktig institusjon i Fylket flere ganger i planen. For å gjøre vårt fagfelt og vår rolle tydeligere og mer presist presentert, ønsker vi å komme med følgende innspill til planen.

Det fagfeltet som Hordaland kunstsenter opererer innenfor, samtidens visuelle kunstuttrykk – både det som tradisjonelt har vært kalt billedkunst og kunsthåndverk – nevnes første gang i avsnitt «2.2 Statleg kulturpolitikk».

I andre avsnitt på side 9 (nest siste linje i avsnittet) virker det som at det er sneket seg inn en feil, da det påstås at *Meld. St. 23 (2011–2012) Visuell kunst* omhandler arkitektur. Dette bør rettes til «visuell kunst».

Beskrivelsen av *Meld. St. 23 (2011–2012) Visuell kunst* på samme side virker noe kortfattet, og til siden for det sammendraget som finnes i Stortingsmeldingens kapittel «2 Sammendrag», der det legges vekt på utvikling av visningsarenaer, tilrettelegging for unge kunstnere, satsing på kunst i offentlige rom, samt den visuelle kunstens samspill med arkitektur og stedsutvikling; spesielt i sammenheng med regjeringens handlingsplan for arkitektur.¹ Det kan med fordel også nevnes at dette er den aller første stortingsmeldingen om feltet visuell kunst, for på den måten understreke meldingens viktighet.

På side 13 i planen, «2.5. Verkemiddel og støtteordninger – Tilskot til drift», beskrives det at driftsstøtte tildeles på bakgrunn av tydelig forankring i de fylkespolitiske målsetningene. I

¹ «Det blir vist til Kulturloftet II, der regjeringen understreker at det skal satses på billedkunst, kunsthåndverk og arkitektur. Det vil bli satset på billedkunst og kunsthåndverk bl.a. gjennom å utvikle visningsarenaene. Stipendordningene skal styrkes ved at det særlig legges til rette for unge kunstnere. Det vil også bli satset på kunst i offentlige rom. Norsk arkitektur og stedsutvikling skal styrkes ved en videre oppfølging av regjeringens handlingsplan for arkitektur.», 2 Sammendrag, *Meld. St. 23 (2011–2012) Visuell kunst*.

tilfellet Hordaland kunstsenter er driftstøtten også noe som er pålagt fylket², da vi faller inn under Fylkets rammetilskudd fra Staten. Vi foreslår en utvidelse av siste setning av andre avsnitt: «For nokre sentrale og tunge regionale institusjonar vert tilskot ytt med grunnlag i samarbeidsavtale med stat og kommune om fordeling av tilskot til drift, *eller slik det er bestemt av Statens rammetilskudd.*»

Videre på side 13 beskrives et forslag om ny 3-års-modell for driftsstøttesøknader, med årlig rapportering. Dette er et interessant forslag, som vi ønsker å diskutere videre med Hordaland Fylkeskommune i tiden som kommer. Allerede nå kan det likevel skisseres ett positivt og ett negativt punkt i denne sammenhengen: Fordelen med forslaget er at det vil oppfordre institusjoner som mottar driftsstøtte til å tenke mer langsiktig, gjennom utvidede strategi- og handlingsplaner, samtidig som faren kan være at noen (spesielt de som fokuserer på samtidens kulturuttrykk) kan miste noe av sin fleksibilitet og dermed ikke kunne følge opp det skapende feltet godt nok som institusjon. Det vil også være viktig i en diskusjon av forslaget å definere tydelig hvem som skal evaluere driftsstøttemottakerne etter 3-årsperioden, og hvordan dette skal gjøres.

På neste side, side 14, beskrives de kravene Fylket stiller ved tildeling av kulturtilskudd. Vi mener denne beskrivelsen stemmer godt overens med de kriteriene vi selv ønsker å bli målt opp mot, og legger særlig vekt på de to siste setningene i avsnitt «B: Tydeleg grunngeving i regionale omsyn»: «Omsynet til fagleg kvalitet og graden av nyskaping m.m. kan også ligge til grunn for at ein institusjon eller eit tiltak har regional tyding.»

Videre på samme side vil vi gi vår støtte til de to nederste avsnittene, der det beskrives en tydeligere bevissthet om skillet mellom profesjonell og ikke-profesjonell, og synergien mellom disse to både på et institusjonelt- og individnivå.

I første avsnitt av «3.3 Statleg pengebruk i Hordaland» mener vi det igjen vil være naturlig å bringe Hordaland kunstsenter på banen, i og med at våre driftstilskudd er del av Rammetilskuddet fra Staten. Særlig i og med at det her nevnes konkrete institusjoner foreslår vi et tillegg til slutten av første avsnitt: *I tillegg tildeler norske fylkeskommuner driftsstøtte til institusjoner slik det defineres i Statens Rammetilskudd. I Hordaland gjelder dette Hordaland kunstsenter.*

I avsnitt «3.4 Spørjeundersøkingar» tolkes tallmaterialet i *Tabell 2*. Der presiseres det: «Merk at interessefelte musikk er delt opp i fleire undersjangrar, og denne oppsplittinga gjer at musikkfeltet truleg kjem dårligare ut i snitt.» Vi ønsker å påpeke at dette også gjelder for feltet visuell kunst som er splittet opp i billedkunst og kunsthåndverk. En presisering av dette kan legges til på slutten av det aktuelle avsnittet, slik: *Dette gjelder også for det visuelle kunstfeltet, som tradisjonelt omfatter både billedkunst og kunsthåndverk.*

Under «4.2 Formidling og deltaking» beskrives viktigheten av flere typer kulturkritikk. Vi ønsker å foreslå et tillegg til avsnitt to: *I tillegg har kritikk en formidlende rolle, da den står for overføring av kunnskap om ulike kulturuttrykk fra fagfelt til allmennhet.*

² «Ny funksjonsdeling i 1995 innebar imidlertid at tilskuddsordningene til kunstnersentrene (utenom Nordnorsk Kunstnersenter) og landsdelsutstillingene ble delegert til fylkeskommunene. Fra 2001 ble tilskuddene innlemmet i inntektssystemet.», 6.3.3 Regionale kunstnersentre, *Meld. St. 23 (2011–2012) Visuell kunst*

Vi ser at Hordaland kunstsenter nevnes som partner i handlingsprogrammet som omhandler «Kunst i landskap og offentlige rom». PREMISS: KULTUR – Regional kulturplan for Hordaland 2015-2025 legger stor vekt på hvordan endring i bosetning stiller nye krav til kultursektoren, og spesielt til arkitekturfeltet. Visuell kunst er en integrert del av denne endringen, noe som også speiles i planen. I siste avsnitt av kapittel 5 sin første del «1. Urbanisering, stadutvikling, bygningar og landskap» presenteres et spesielt interessant tiltak der det foreslås at ordningen der en prosentdel av utbyggingskostanedene til offentlige bygg benyttes til kunstprosjekter bør utvides til å inkludere også veier, tunneller, jernbane og bybane. Vi ser allerede de positive konturene av en slik ordning med kunstprosjekter i tilknytning bybanen, og vil gjerne være med på å videreutvikle dette prosjektet sammen med Fylkeskommunen. Gjerner i forbindelse med økt satsing på kunst i offentlige rom, som også foreslås i fjerde avsnitt på side 51 i planen under avsnittet «27. Kunstløft – det profesjonelle kunstfeltet».

Vi ser positivt på holdningen til forskning og kritisk tenkning som en integrert del av kulturpolitikken, slik det skisseres i «kapittel 5.2 Formidling og deltaking». I Handlingsprogrammet ser vi at det visuelle kunstfeltet ikke nevnes under tiltaket «Utvikle og støtte arenaer, miljø og tiltak som fremjar kritisk tenkning», og at punktet dermed underrepresenterer vårt fagfelt. Hordaland kunstsenter er et fag- og kompetansesenter med tilslutning fra alle fylkets fagorganiserte kunstnere, som fremmer aktuell debatt og kritisk tenkning på det visuelle kunstfeltet gjennom publikasjon, seminar og andre tiltak. Vi mener at vi er en naturlig partner for Fylket i denne forbindelse.

Hordaland kunstsenter stiller seg bak holdningen i samme avsnitt om at kritikfeltet bør utvikles videre, og at Hordaland kunstsenter er en naturlig samarbeidspartner for dette.

Siden 1985 har Hordaland kunstsenter hatt gjestekunstnerordning støttet av Hordaland fylkeskommune. Fram til 2008 var denne nordisk, og har siden vært internasjonal. Erfaringen og kompetansen som er bygget opp ønsker vi å dele med Fylkeskommunen. Vi støtter holdningen som kommer til uttrykk i punkt 12. Internasjonalisering: «Det internasjonale arbeidet skal bidra til i berekraftig utvikling av Hordaland som ein attraktiv og konkurransedyktig region.» Gjestekunstnerordninger nevnes spesielt i planen, men dette speiles ikke direkte i handlingsprogrammet på et kunstinstitusjonelt nivå. Dette mener vi bør justeres og foreslår følgende tillegg under «D. Utveksling av kunstnarar og kulturaktørar – Partnarar»: Kommunane, kultur- og idrettsaktørar, FOU-miljø, *eksisterende gjestekunstnerordninger*.

Det er viktig å anerkjenne at mye av tenkningen omkring, utviklingen av og framdriften i det visuelle kunstfeltet ikke nødvendigvis utvikles innenfor institusjonelle rammer. Dette speiles også i punktet «14. Kompetanse». Vi ser fram til å følge utviklingen av Regionalt Forskningsfond i så måte, og fortsette samarbeidet med Fylket for å kunne definere og fremme friere forskningsfelt og –miljø innen visuell kunst.

Vi har en rekke detaljerte påpekinger til avsnittet «27. Kunstløft – det profesjonelle kunstfeltet», og går gjennom disse under i tekstkronologisk rekkefølge.

På samme måte som vi presiserte Fylkets ansvar for Hordaland kunstsenter under punktet «2.5. Verkemiddel og støtteordningar – Tilskot til drift», vil vi foreslå følgende endring øverst på side 50: Nokre institusjonar er særleg avhengig av fylkeskommunal støtte, som til dømes

Hordaland Teater, Skrivekunstakademiet og Hordaland Kunstsenter (sic.), *sistnevnte omfattes også av Statens rammetilskudd til Hordaland fylkeskommune.*

I andre avsnitt på samme side skrives det at: Fylkeskommunen skal vere ein sentral støttespelar for alle kunstinstitusjonar i regionen[...]. Vi kan ikke se at dette er realistisk, og foreslår å utelate ordet «alle» i denne sammenhengen.

Det tredje siste avsnittet på denne siden begynner med: Disse institusjonane har stort potensial [...], men det er ikke tydelig hvilke institusjoner det her siktes til. Dersom det pekes på Bergens institusjoner som nevnes i foregående avsnitt, bør dette tydeliggjøres.

I avsnittet midt på side 51 som omhandler kunst i offentlige rom nevnes Hordaland kunstsenter spesielt, og det som skisseres i avsnittet er noe vi ønsker velkommen. (Merk at Bergen kommune utarbeider ny modell for sitt Fond til kunstnerisk utsmykking, som kan være ferdig behandlet når denne planen skal vedtas.) Vi ser samtidig at planene som skisseres ikke speiles i handlingsprogrammet under samme punkt («27. Kunstløft – det profesjonelle kunstfeltet», s. 13), noe vi mener er viktig. En skisse til handlingspunkt kan være:

Tiltak: Kunst i offentlige rom; styrke kompetanse på kunst i offentlige rom i fylket og oppfordre til innfrielse av de statlige føringene på feltet Kunst i offentlige rom

Ansvar: Hordaland fylkeskommune/Kultur- og idrettsavdelinga, kommunene

Partnarar: Kommunene, Hordaland kunstsenter, KORO

Tid: Planperioden